

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt I. Gregorius Candido Episcopo (a) de Urbe veteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

TITULUS VI.

De Clerico ægrotante, vel debilitato.

CAPVT I.

Gregorius Candido, Episcopo (a) de Urbe Veteri.

CUM percussio corporalis imminet, utrum pro purgatione, an pro vindicta contingat, Dei in hoc iudicium ignoratur: & ideo non debet à nobis addi flagellatis afflictio, ne nos culpæ, quod absit, offensa respiciat. Et quia præsentium lator Calumniosus pro hac percussione, quam sustinet, consueta sibi commoda ab Ecclesia vestra asserit negari; idcirco fraternitatem tuam præsentibus hortamur epistolis, quatenus nihil eum ad percipienda quæ consueta sunt, hæc ægritudo debeat impedire: quia diversis in Ecclesia militantibus, varia, sicut nosti, sæpe contingit infirmitas. Et si hoc fuerint exemplo deterriti, nullus de cætero, qui Ecclesiæ militet, poterit inveniari: sed secundum loci ejus ordinem quæque ei, si sanus esset, poterant ministrari, de ipsa exiguitate, quæ Ecclesiæ potest accedere, fraternitas tua divini contemplatione iudicii ægrotanti præbere non desinat: quatenus in hujus rei administratione ad eleemosynam potius videaris, quæ sunt consueta, exsolvendo convertere.

NOTÆ.

1. (a) **D**E Urbe Veteri.] Ita restituo epigraphen, & litteram hujus textus ex registro epistolarum D. Gregorii, ubi *lib. 2. indict. 10. epist. 5.* reperitur hic textus. Urbs Vetus, hodie dicta Orvieto, civitas est Etruscorum, ita dicta, quia veteranis militibus & emeritis Romanis latis commodum domicilium præstabat: præ alto insidet colli, distat ab urbe mill. 60. à Perusio 30. à Tiberi fluvio 3. Habet Ecclesiam Cathedralē D. Constantino dicatam, cujus Episcopo Candido dicto missa est præfens epistola, quæ etiam reperitur in prima collectione, sub hoc titulo cap. 1. & apud Gratianum in cap. eadem percussio 7. q. 2. De situ & origine ipsius civitatis plura congerit Vghellius *tom. 1. Ital. sacra. fol. 382.*

COMMENTARIUM.

2. **E**X hac Divi Gregorii epistola præfens communitè deducitur disputanda assertio: *Conclusionis eradiatur, clericus beneficiarius ægrotans, integrè percipit fructus probatur, sui beneficii. Quæ assertio probari potest ex cap. communiter, 33. dist. cap. præcepta, 55. dist. cap. 1. 2. 3. & 4. 7. q. ult. cap. si quis Abbas 18. q. 2. cap. significatum 11. de præbend. cap. in nullo 18. q. 2. cap. 1. de cleric. non resid. lib. 6. cap. grandi, de supplenda neglig. eod. lib. cap. Gonsaldus 17. q. 2. cap. relatio 21. q. 2. cap. ex transmissa, de concess. præbend. in 2. collect. cap. eum inter, de elect. cap. licet, de censibus, cap. 1. 82. dist. cap. venerabilis de offic. deleg. cap. à cui, de elect. lib. 6. cap. 1. 82. dist. Illustrant ultra congestos in præfenti à Bar-*

bosa & Garanna, idem Barbosa *lib. 3. iur. Eccles. cap. 10.* Solorzano *de iuribus honorariis num. 228.* Vgolinus *de irregul. cap. 65. §. 2. num. 2.* Gibalinus *eod. tract. cap. 2. p. 3. in fine.*

Sed pro dubitandi ratione ita in præfentem assertionem insurgo: Proventus, fructusque beneficii præstantur propter officium, ministeriumve in Ecclesia impentum, *cap. final. de rescripte. in 6. notavi in cap. eum secundum, de præbend.* Sed beneficiarii ægroti non deserviunt Ecclesiæ, sed eorum coadjutores, ut sequenti commentario dicemus. Igitur fructus, seu proventus beneficii percipere non debent, juxta Glossam in l. quamvis, verbo *Deneganda. ff. de damno infecto, ibi: Qui non laborat, non manducet;* quam sequuntur Baldus in cap. 1. num. 2. de testibus, Cephalus *lib. 1. consil. 70.* Surdus *consil. 42.* Facit Castiodorus *lib. 5. epist. 36.* ubi de quodam milite, qui ob adversam valetudinem è castris mittebatur, ait: *Ouum tibi non ignobile (lege non ignobile) præfenti missione largimur, quia non est ignavia culpa, quem excusat miseranda calamitas. Sed sicut tibi remissam vitam concedimus; quia non est æquum, ut cum de ius cognoscatur idoneus, rem laborantium accipere debeas otiosus.* Undecum clericus ægrotus coadjutor detur, ex iuribus sequentibus; & ipse coadjutor, quia altari servit, de altari vivere debeat, iniquum erit, ut ipse propriis stipendiis militet; qui autem non deservit, fructus percipiat, cum sufficiat illi retinere titulum beneficii cum iuribus honorariis, ut honorarii jure civili retinebant, l. decurionibus 5. C. de silent. lib. 12. ibi: *Honore curia sine aliqua functione latentur, immunitatisque gaudio plena dignitatis letitia participantur, ut dignitatem solam habeant ex Senatu.* Novel.

3. Impugnatur traditur assertio.

Novel. 7. Iustin. ibi : *Ut nihil aliud nisi purum honorem, iis quibus praebeatur, conferret; junctis traditis à Cujacio in l. ult. C. de primicerio, Challaneo in catalogo gloria, consider. 5. verb. Honorarii. Igitur non rectè in praesenti docetur, agrotum integrè fructus sui beneficii percipere debere.*

Qua dubitandi ratione non obstante, vera est praesens assertio, cujus rationem expressit ipse D. Gregorius in illis verbis : *Non debet à nobis addi flagellatus afflictio. Afflictio enim non est danda afflictio, ne quis duplici damno afficiatur, cap. si militet, 5. dist. 1. iure 6. ff. de iure dot. l. si pecuniam, §. ult. ff. de condit. ob causam, cap. licet, de censibus, authent. ad digna, C. de sortis, l. novus, §. cum autem, ff. ad leg. Rhodiam, l. c. c. iura maribus 7. C. qui peccati sunt, Praesens, C. de appel. l. si servus, ff. de eversionibus, plura Barbosa in axiom. verbo Afflictio. Aliam rationem reddidit ipse Gregorius in illis verbis : *In Ecclesia militi virtus varia, sicut nostri, saepe contingit infirmitas. Saepè enim viri literati gravi morbo laborant, ut ait Iustinianus in §. item servus in l. in quibus modis testamenta. Unde sicut militibus senio, laboribusque confectis praedia, & possessiones ad eorum alimoniam praestabantur, l. item, §. item si forte, ff. de reivind. l. in agris 22. ff. de acquir. rer. dom. plura Solorzanius tom. 2. de iure Indiarum, lib. 2. c. 1. num. 48. ita & qui in hac militia caelesti militant, ut ait D. Gregorius hic, debent fructus sui beneficii percipere; clerici enim dicuntur militare, cap. militare 23. q. 1. cap. quid proderit 61. dist. cap. Salvator 9. 3. cap. qui in qualibet 1. q. 7. authent. Sed bodie, C. de Episc. & Cleric. Unde rectè concludit idem Gregorius in cap. scripti 7. q. 1. *Omnino inuisum esse, ut si male sita corporis irruat, honore suo proveitur agrotus, atque idè hoc per nos fieri nullatenus potest, ne peccatum in mea anima ex eius dispositione veniat. Facit etiam quod infirmitas semper excusat, l. 2. §. si quis in iudicio, ff. si quis caus. l. quasium, §. 1. ff. de re iudic. l. apud §. in arbitrio, ff. de doli except. l. inter 48. de adm. instr. l. 1. §. 11. de muner. & hon. l. ponit.***

S. hoc circa de iure immunit. l. sed adest, §. ult. ff. locati, l. si pecunia §. de condit. caus. dat. l. cum haec de statulib. l. si quis 38. §. ult. ff. ex quib. caus. major. l. idem 8. ff. ad leg. Aquil. l. 14. ff. de re milic. excusatque à mora, & poena, l. si vehenda, ff. ad leg. Rhodiam, l. Celsus, §. 1. ff. de arbur. faciuntque aliae rationes expressae in l. cum à maribus 7. qui per. iur. l. praesens, C. de appel. l. si servus, C. de evict. l. qui operas 38. ff. locati, l. 6. C. de re milic. lib. 12. l. post 40. ff. de excus. iur. l. 1. C. de his qui morbo. Et tandem quia famuli aegri nobis servare intelliguntur, l. 4. §. Stichus, ff. de statulib. l. in rebus, §. possunt, ff. de modati. Idem dicendum est de sano, sed adè aggravato, ut non possit Ecclesia inservire. Marini lib. 2. resol. cap. 40.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam licet verum sit, coadjutori congrua stipendia esse assignanda, tamen nihil impedit quin dividantur fructus beneficii inter agrotum, & eius coadjutorem, & casu quo non sint congrui, & sufficientes, providebit Episcopus, ut docuit Glossa verbo Portionem, in cap. 3. hoc tit. cujus doctrinam approbavit lex 18. tit. 16. part. 1. *Mas si otra enfermedad oviese qualquier que le embargasse porque no la pudiese servir, pueden poner otro, que le ayude à cumplir su oficio, è el enfermo sera prelado de ella, è el otro como vicario, è debeo vivir ambos de la renta de la Iglesia; y si por aventura aquellas rentas de la Iglesia no pudiesen cumplir à ambos, ha las de tomar a quel que las serve, è el Obispo debe dar al enfermo de que pueda vivir. Nec obstat quod dicebamus de Senatoribus honorariis; nam cum illi tantum ad honorem eligerentur, nullis assignatis stipendiis, l. de curio 21. l. nullus 60. C. de Decur. lib. 1. l. omnes 9. C. de mercat. lib. 12. nullo damno afficiebantur si illos fructus non perciperent, ex regula Scienti, l. non videtur 145. ff. de reg. jur. Contrarium procedit in praesenti casu; nam clericus agrotus, cum beneficium assequutus est, quoad honorem, & proventus illud obtinuit; unde non debet ob adversam valetudinem fructibus eius privari.*

Difficilis

CAPVT II.

Eugenius III. (a) Papa Sazensi Episcopo.

Presbyterum, cujus duos digitos cum medietate (b) palma à praedone abscissos esse significasti, Missam celebrare non permitimus, quia non securè, propter debilitatem; nec sine scandalo, propter morbi deformitatem id fieri posse confidimus. Ipsam autem cæteris officiis sacerdotibus fungi minimè prohibemus.

NOTÆ.

(a) *Eugenius.* In hac sexta collectione non exprimitur cui rescribat Eugenius: in prima autem, sub hoc tit. cap. 2. legitur, Eugenius Iocello Archiepiscopo; sed perperam: quare ita restituo inscriptionem, prout habetur post Concilium Lateran. p. 26. cap. 15. Sazensi Episcopo, Sazina, seu Sallina ponitur à Plinio in sexta Italiae regione, & ejus meminit Silius Italicus lib. 8. ibi: *Hic Sallina dicitur lactis.* Plura de ejus conditoribus, & situ tradit Vighellius tom. 2.

Italia, fol. 702. Habuit Ecclesiam Cathedralem jam à primis sæculis. Ejus Praesuli Alberico, seu Alerico missa est praesens decisio, cujus aliae partes extant in cap. 2. ne clerici vel monachi, cap. 2. de Apostatis, ubi alia notabimus.

(b) *Medietate palmae.* Deformitatem eam vocat Imperator in l. 2. C. Theodos. de tyronibus. Haec verba exposui in cap. 1. de corpore vivat, sub quo titulo compilandum esse textum hunc à praesenti rubrica fugitivum voluit Cironius in fine hujus tituli.

D. D. Gonzal in Decretal. Tom. III. Pars I.

Q 3

CAPVT